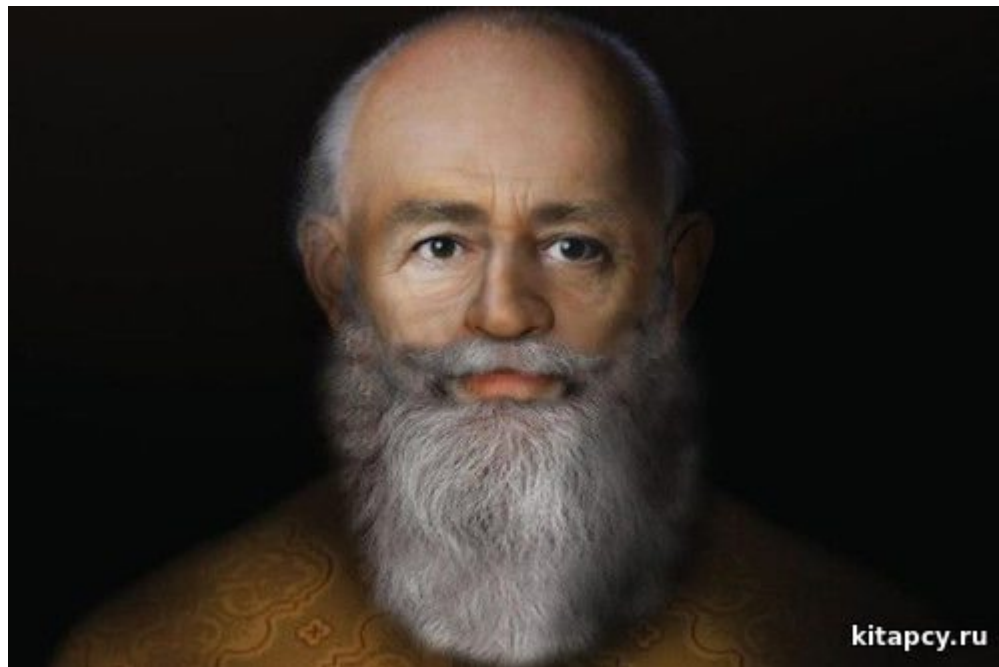

Anadolyly Noel baba

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Anadolyly Noel baba ANADOLYLY NOEL BABA

Noel Baba Apostol Nikolaý

Hristian dünýäsiniň Noel baýramynda bütin dünýäde iýilýän ýörgünli iýmitleriň birem hindi towugydyr.

Hindi towugy iňlis dilinde «Turkey» bolýandygy üçin onlarça ýyllap gelşiksiz henekleriň döremegine sebäp bolup geldi.

Hindi towugy esasanam ABŞ-da aýratyn gowy görülyän guş. Häzir ABŞ-nyň simwoly bürgüdem bolsa, bu soň-soňlar bolan zat. Ilkibaşda ABŞ-lylaryň simwoly hindi towugy eken.

Benjamin Franklin häzirki ABŞ-nyň simwoly bolan kel bürgüdi ýyrtyjy we ogry guş hasaplapdyr. Ol bular ýaly guşyň amerikan halkynyň alamatlandyrýan nyşan bolmaly däldigine ynanyndyr.

Franklin gyzyna ýazan hatynda halkyny simwoly hökmünde we juda gylykly jandar hasaplaýan hindi towugy ABŞ-nyň simwoly hasaplanýandygyny aýdýar.

Hindi towugynyň bular ýaly ähmiýetli görülmegine diňe hristianlyk sebäp bolanok. ABŞ-lylardan öň Täze materikde ýaşayan maýýalaryň üşmeleňlerinde ulanylýan simwoliki guş hindi towugy bolupdyr.

Maýýalar hindi towugyny adamlary ýaramaz pikirden we güýçden gorayan ikoniki guş hasaplapdyr. Başgaça aýdanda, hindi towugy maýýalar üçin göz degmelere garşy güýçli guş saýlypdyr.

Maýýalaryň b.e.öňki müňýyllyga çenli uzaýan arheologiki galyndylarynda «Çalçiuhtotolin» atly hudaýyň hindi towugy bolandygy anyklandy.

Her Noel baýramynda gaýtalanýan täsin bir döp bar: Hindi towugyny bagyşlamak.

Aslynda bu, şolar ýalam gadymy döp däl. ABŞ-nyň prezidentlerinden Jorj Buşyň (ulusy) 1989-njy ýylda Noel garbanyşynda getirilen hindi towugyny bagyşlamasy bilen başlady.

Soňlugy bilen iş başyna gelen her amerikan prezidenti özlerine getiriljek hindi towugynyň janyny bagyşlaýandygy hakda buýruk çykaryp, aýratyn däbiň döremegine sebäp boldy.

Apostol Nikolay

• **Noeliň ata watany Anadolymy?**

Noeliň ata watanyň Anadoly bolandygyna ynanylýar.

Noel baba diýip tanalýan Nikolaýyň biziň eýýamymyzyň 245-nji ýyllarynda Anadolynyň günortasyndaky Patarada ýaşandygy aýdylýar. Ýagny, Noel baba Demirgazyk polýusyndan däl-de, Anadolydandyr.

Garyp-gasarlaryň jaýynyň üçegine çykyp, jaýyň tüýnüginden sowgat oklamagy, onuň legendar şahsyýet bolmagyna getiripdir. Nikolaýyň bu hereketi dürli gep-gürrüňleriň ýaýramagyna sebäp bolupdyr, çünki ol şeýdip durka ele salynyp, tussag edilipdir. Soňra onuň şeýtmek bilen garyp-gasarlara kömek edýändigini bilinip, boşadylpdyr.

Aradan çykansoň Patarada heýkeli dikilen bu şahsyň ady soňsoňlar Apostol Nikolay diýip ýatlanypdyr.

Häzir süňkleri Demrede ýatan Noel baba lakamly Apostol Nikolaýyň hormatyna 6-njy dekabrdan soň dini üýşmeleňler geçirilipdir.

Noel agajynyň yrsgal-bereket getirýändigine ynanylypdyr we onuňam düýp köki gadymy grek medeniýete baryp uzaýar.

Bu ýerde türki halklaryň agaja berýän ünsüni göz önüne tutup, bu däbiň köklerini türklere birikdirjek bolýan barlagçylaryňam pikirlerini agzaman geçmek bolmaz.

Şeýle-de, Noeliň ýene bir simwoly bolan Merýem enäniň öýü-de Izmirde ýerleşýär. Onuň üsti XIX asyrdan nemes ruhany zenany tarapyndan açylýar.

Hindi towugynyň Noel medeniýetine girmegi amerikanlaryň öz oýlap tapan däbidir. Ýokarda-da aýdyşymyz ýaly, bulam öz medeni däplerimizde hindi towugynyň güýçli ornundan gelip çykýar.

Bu baýramçylyk bellende, saçakda hökman bolmaly tagamlaryň birem türk lukmasy bolupdyr, emma anadoly we türk däpleri ýerini hindi towugyna, suguna we polýus alamatlaryna beripdir. Şeýle-de sowgat edilýän we biziň «Atatürk çeçegi» diýilýän ösümligimiziň gelip çykyşy-da Amerika yklymyna baryp direýär, emma käbir gatlaklaryň muny Isa pygamberiň doglan günü bilen baglanyşdyrmagy geň galdyrýar.

Welhasyl, Noel hristian dünýäsiniň mukaddes baýramydyr, emma ol amerikanlaryň täsin däpleri bilen biraz ýoýulanam bolsa, düýp köküni Anadolydan alýar.

6-njy dekabrdan başlap belenip başlanýan bu baýramda birnäçe türk däpleri-de bar, emma hindi towugynyň biziň bilen hiç bir babatda baglanyşygy ýokdur.

Munuň bilen birlikde asyrlarboýy türk lukmasy paýlanyp gelinen Noel baýramynda bu däbiň ýatdan çykmagy biraz gynandyrýar.

Noel baba pataralydygyna garamazdan polýuslarda ýaşap geçipdir diýilmegi-de başga bir ýalňyşlyk bolup garşymyza çykýar.

Mehmet MAZLUM ÇELIK.

@MMazlumcel

celikmehmedmazlum@gmail.com

Anna, 29.12.2023 ý. Taryhy makalalar